

POSTANOWIENIE

16 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 16 listopada 2023 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Spółdzielni Mieszkaniowej w G.
z udziałem Miasta G.
o stwierdzenie zasiedzenia,
na skutek skargi kasacyjnej Spółdzielni Mieszkaniowej w G.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 14 października 2022 r., XV Ca 295/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawczyni Spółdzielni Mieszkaniowej w G. od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z 14 października 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć

rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te jednak nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lutego 2023 r., I CSK 4691/22).

Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2023 r., I CSK 4069/22).

Według skarżącej istotne zagadnienia prawne, które powstały w ramach niniejszej sprawy sprowadzały się do odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) Czy uchwała Sądu Najwyższego wydana w składzie 7 sędziów i mająca moc zasady prawnej z 11 grudnia 1975 r., podjęta w sprawie III CZP 63/75, zachowała swoją aktualność w tej części, w jakiej dopuszcza ona możliwość zasiedzenia prawa użytkowania wieczystego jednocześnie ograniczając tę możliwość wyłącznie do sytuacji, w których przedawnienie biegnie przeciwko użytkownikowi wieczystemu, z uwagi na utratę mocy obowiązującej przepisów art. 177 k.c.?
- 2) Czy dopuszczalnym jest stwierdzenie zasiedzenia użytkowania wieczystego wraz ze stwierdzeniem nabycia prawa własności budynków znajdujących się na gruncie w sytuacji kiedy doszło do ustanowienia użytkowania wieczystego w sposób wadliwy, w szczególności jeśli wadliwość ta polegała na wydaniu odpowiedniej decyzji administracyjnej przez niewłaściwy organ lub organ w niepełnym składzie? Rozstrzygnięcie zagadnienia oparte jest na potrzebie interpretacji treści przepisów art. 172 § 1 i 2 w zw. z art. 232 § 1 i art. 233 k.c.

Jednocześnie skarżąca podała, że w ramach niniejszej sprawy zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości, „przez co wnioskodawca rozumie potrzebę dokonania wykładni przepisów art. 172 § 1 i 2, w zw. z art. 232 § 1 i art. 233 k.c. Wykładnia winna być dokonana w odniesieniu do stanu faktycznego ustalonego w toku przedmiotowego postępowania, to jest do stanu faktycznego w którym doszło do ustanowienia prawa użytkowania wieczystego, jednak ustanowienie to nastąpiło wadliwie, przy czym decyzja ustanawiająca to prawo nie została wyeliminowana z obrotu prawnego, na jej podstawie nie dokonano natomiast konstytutywnego wpisu prawa użytkowania wieczystego do księgi wieczystej.”

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd drugiej instancji słusznie stwierdził, że nie jest możliwe zasiedzenie użytkowania wieczystego, jeżeli wcześniej takie prawo nie zostało ustanowione na rzecz innej osoby. Sąd Okręgowy powołał się przy tym na wyroki Sądu Najwyższego zapadłe także po uchyleniu przepisu zakazującego zasiedzenia nieruchomości państwowych (zob. np. uzasadnienia uchwał SN z 23 lipca 2008r., III CZP 68/08, z 28 marca 2014r.,

III CZP 8/14, czy też postanowienia SN z 14 kwietnia 2011r., IV CSK 446/10 i z 15 października 2015r., II CSK 811/14). Ponadto trafnie Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia zwrócił uwagę na to, że nabycie w drodze zasiedzenia prawa użytkowania wieczystego jest nabyciem translatywnym, polegającym na przejęciu konkretnego, istniejącego już wcześniej prawa przez podmiot, który je faktycznie wykonuje. Nie jest zatem możliwe „ustanowienie” użytkowania wieczystego wskutek zasiedzenia. Uchylenie art. 177 k.c., a tym samym otwarcie drogi do nabycia własności nieruchomości państwowej przez zasiedzenie, nie ma wpływu na ocenę dopuszczalności zasiedzenia użytkowania wieczystego. Przeciwno powstaniu użytkowania wieczystego w drodze zasiedzenia nadal przemawia bowiem fakt, że ustanowienie tego prawa może nastąpić tylko w określony sposób (co do zasady na podstawie umowy i wpisu do księgi wieczystej). Żaden przepis nie przewiduje powstania wieczystego użytkowania przez zasiedzenie skuteczne wobec Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a nabycie prawa w drodze zasiedzenia ma przecież charakter wyjątkowy. Zasiedzenie nie stanowi wreszcie generalnego sposobu nabycia praw rzeczowych. Przyjęta zaś dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia już ustanowionego prawa użytkowania wieczystego wynika z samej natury tego prawa, pokrewnego prawu własności (zob. postanowienia SN z 6 października 2000 r., IV CKN 137/00 i z 14 kwietnia 2011r., IV CSK 446/10).

Jednocześnie należy podkreślić, że wskazywane przez skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zostały spełnione również z tego powodu, że przytoczone zagadnienia prawne oraz związana z nimi wykładnia powołanych przepisów prawa jest mocno osadzona w konkretnym stanie faktycznym sprawy i nie ma uniwersalnego charakteru.

Uznać zatem należy, że nie zachodzą wskazywane przez skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

M.L.

[ms]